

diepgang

Moderamen

Safety starts with me

Vietato Lamentarsi
Reformatio in peius

Port Betaald



Van de redactie

Enige tijd geleden vernam ik verrassend nieuws. Er was vastgesteld dat mensen gemiddeld minder tijd doorbrengen op Facebook dan voorheen. De directeur van Facebook voegde aan dit bericht trouwens onmiddellijk toe dat dit zijn eigen keuze was. Om de wereld te verbeteren zou hij zijn website minder verslavend hebben gemaakt. Zelf denk ik stiekem dat mensen het zat worden, al die katten filmpjes, (verkeers)ongelukken en afwijkende meningen die nergens op slaan. Zou er weer meer behoefte zijn aan Diepgang? Voorziet dit blad hierin? Dit laatste hoop ik niet stiekem, maar van harte!

Colofon

diepgang is een gezamenlijke uitgave van de Nederlandse Zeemanscentrale en de Stichting Pastoraat Werkers Overzee **Redactie** Joke van den Dool, Astrid Feitsema, Stefan Francke, Jos Hilberding, Simon Hoek, Hans Luesink, Helene Perfors, Léon Rasser (hoofdredacteur), Liesbeth Visser en Kees Wiersum **Redactieadres** Veembroederhof 164, 1019 HC Amsterdam **Oplage** 2000 **Verspreiding** Nederlandse koopvaardij- bagger- en diepzeevervisserij-schepen, Nederlandse zeemansclubs en abonnementen **Grafische vormgeving** Anja Verhart **Druk** Drukkerij Rijpsma, Rozenburg ISSN 1567 - 3472 Een **abonnement** op **diepgang** is mogelijk door donateur te worden (voor minimaal 25 euro per jaar) van de Nederlandse Zeemanscentrale, Willemskade 13, 3016 DK Rotterdam IBAN: NL72 INGB 0000 144030 (ook voor giften en donaties)

In dit nummer

- 3 **Meditatie** • Mijn God, waarom heeft U mij verlaten?
- 6 **Onze Vader** • Sara Maya denkt nog eens na over het gebed uit haar jeugd
- 10 **Klaagmuur** • Wat staat in Jeruzalem maar ben je als dominee?
- 13 **Klagen** • Joke moppert hoofdzakelijk
- 14 **Sint Vincent** • Een heilige die weg weet met klachten
- 17 **Gedicht** • Licht dat ons aanstoot in de morgen
- 18 **Zeewiersum** • De absurditeit van teksten op de accommodatie
- 22 **Herdenking tweede wereldoorlog** • Nog altijd blijft de rol van de koopvaardij onderbelicht
- 24 **Piraterij** • De politiek is zowaar een stapje verder
- 26 **Piraterij** • Politici hebben nog een hoop te doen
- 28 **Rinus en Hillie Grashof** • Het echtpaar aan de wieg van de SPWO is niet meer
- 30 **Verlof** • Astrid zet er weer een bord bij
- 32 **Sociaal leven aan boord** • Blijft de bemanning nog altijd een tweede familie?
- 34 **Kerkelijk nieuws belicht** • Minder geld voor havendominees
- 36 **Klagen** • Wettelijk mag je er nooit minder van worden
- 38 **Ds Daghoor** • De prinses Irenebrigade
- 39 Adressen zeemanshuizen en pastores

Meditatie

Waarom heeft U mij verlaten

Mijn God, Mijn God

Hoewel er in Nederland steeds minder mensen naar de kerk gaan, worden er bij herdenkingen van menselijk leed volop kaarsen aangestoken. Het lijkt daarbij alsof de christelijke traditie gewoon wordt voortgezet, want in deze godsdienst wordt veel waarde gehecht aan het licht. Zo wordt er op gewezen dat licht een kracht is, die niet afzwakt door op te gaan in iets anders.



De kracht van het licht is uniek. Als je deze bijvoorbeeld vergelijkt met de kracht van warmte, dan is het verschil dat deze minder wordt zodra het ergens in de buurt koeler is. Warmte heeft namelijk de eigenschap zich te verdelen, waardoor na verloop van tijd het overal ongeveer even warm is. Voor een kaars of een lamp maakt het niet uit hoe donker het is in de omgeving. Hun licht lost niet op in het donker maar blijft even fel.

Vergelijkbaar met warmte verspreidt ook alles wat vloeibaar is zich gelijkmatig over de aarde. Zelfs de hoogste golven moeten zich uiteindelijk gewonnen geven aan de zwaartekracht. Ook al lijkt het er soms helemaal niet op, toch neigt elke zee en oceaan ernaar zo vlak te zijn als een spiegel.

De aarde is ook een plaats waar elektronen zich zoveel mogelijk verspreiden. Een groot deel van de menselijke technologie is gebaseerd op de kennis dat elektronen elkaar afstoten, waardoor ze zich zo regelmatig mogelijk verdelen over de beschikbare ruimte.

Over het feit dat licht zich zo anders gedraagt, is door theologen lang nagedacht. Zij zien in 'het niet door de duisternis gegrepen

licht', dat het goede het kwade overwint. Bij het uitwerken van deze conclusie hebben ze drie belangrijke dingen vastgesteld.

Het eerste is, dat de natuur en de menselijke geest erg op elkaar lijken. Zo heeft elk mens te maken met krachten die tegen elkaar inwerken. Klassiek is het dilemma van een zeevarende die aan boord is om de kost voor zijn familie te verdienen en het thuisfront dat zijn aanwezigheid mist. De vraag hoe een goede zeevarende én een goed gezinslid te zijn kan tot een geestelijke storm leiden. Daarbij is het interessant om te bedenken dat een storm op zee wordt veroorzaakt door de wind. De krachten die los komen bij het zoeken naar een vredig evenwicht van temperatuur, zijn gigantisch. De krachten zijn zo groot, dat het water wordt opgestuwd. Tegelijkertijd streeft water op zijn beurt naar de vredige situatie, waarbij het overal even hoog staat. De mens aan boord heeft een onaangenaam leven door deze krachten die op elkaar inwerken.

De ervaring leert dat op een gegeven moment de wind weer gaat liggen en de zee zo glad als een spiegel kan worden. Aan een geestelijke storm komt vaak een einde,

wanneer er vergeven wordt en geprobeerd wordt te vergeten. Godsdienst kan daar een grote positieve rol bij spelen. Zo bestaan er tal van rituelen, waarbij die van de zondebok behoorlijk bekend is.

Bij een feest dat op Pasen lijkt, werd in de Oudheid in het land Israël een bok besprenkeld met bloed. Daarna werd het de woestijn ingestuurd. Dit dier droeg op deze manier symbolisch al het kwaad met zich mee dat mensen elkaar hadden aangedaan. Het idee er achter is natuurlijk, dat mensen zo weer met elkaar verder kunnen, omdat ze weer met een schone lei mogen beginnen. Geestelijk gezien herstelt de zondebok het evenwicht tussen mensen. Ze staan niet meer bij elkaar in de schuld. Alles is weer vredig en rustig. Net zoals een kalme zee. Iedereen en alles is keurig op zijn plek.

Het tweede dat de theologen hebben vastgesteld is, dat het krachtige mechanisme van schuld en vergeving de wereld op tal van manieren in zijn greep heeft. De westerse economie is bijvoorbeeld voor een belangrijk deel gebaseerd op het verstrekken van leningen en het geven van geld als compensatie van arbeid die wordt verricht. Tegelijkertijd is deze manier van doen echter ook een tredmolen waar de mens aan wil ontsnappen. Regelmatig gebeurt dit in de vorm van het verlangen naar het pensioen.

Wanneer mensen de wens hebben om te ontsnappen aan een leven waarin constant schulden worden aangegaan en ingelost, is het goed om te kijken naar de natuur. Daar is enerzijds te zien welke krachten er los komen wanneer er ergens iets teveel of te weinig is, maar ook dat deze (aardse) wet niet op alles van toepassing is. De uitzondering is immers het dat licht niet gevangen wordt door de duisternis.

Jezus heeft over zichzelf heeft gezegd dat Hij het licht der wereld is. Om deze uit-

spraak gestalte te geven heeft Hij zich laten kruisigen. Daarbij heeft Hij alle zonden van de wereld op zich genomen. Hiermee maakt hij een einde aan het eindeloze proces van schulden aangaan en schulden inlossen en vergeven. Hij laat zien, dat er een alternatief is voor de manier waarbij de één wat doet voor de ander en de ander weer wat terug doet voor de één.

In de bijbel valt te lezen dat er een zonsverduistering plaats vond toen Jezus aan het kruis hing. Jezus klaagde op dat moment door te vragen waarom God, Zijn vader, hem verlaten had. Het leek er namelijk op dat de duisternis het licht toch had gegrepen, terwijl men dacht dat zo iets niet mogelijk is. Even leek het er dus op dat er geen alternatief bestond voor het systeem van schulden maken en schulden inlossen.

Gelukkig werd het na verloop van tijd weer licht. En met het aanbreken van de ochtendzon bleek ook Jezus uit het graf verdwenen waar ze Hem na zijn dood in hadden gelegd. Zo bleek de kracht van het licht zelfs sterker dan de dood. En kan de kracht van het licht begrepen worden als de kracht van de liefde. Niet voor niets is voor de volgelingen van Jezus niet het aangaan van transacties (voor wat hoort wat) maar de liefde de belangrijkste kracht.

Helaas blijft het zo, dat mensen elkaar het licht in de ogen soms niet gunnen. In hele trieste gevallen ontnemen sommigen soms zelfs een ander het leven. Zou dit ooit stoppen? De bijbel, de kerk en het Christendom laten niet alleen zien dat het kan maar ook dat het zal gebeuren. De enige juiste reactie op alle ellende in de wereld is immers de boodschap van het licht dat overwint. Gelukkig wordt dit antwoord in Nederland nog altijd op tal van manieren gegeven!

Léon Rasser

Onze Vader

Als kind van varende ouders werd ik vroeg zelfstandig door het internaat waar ik naar school ging. Dit internaat was op christelijke leest geschoeid en discipline was een groot goed. Het was daarom heel normaal te bidden voor de maaltijd. Ook tijdens de vakanties, wanneer ik meevoer met mijn ouders, baden we voor het eten. En omdat mijn ouders belijdende katholieken waren, begon het gebed met het 'Onze Vader'. (Daarna gevolgd door nóg wat gebeden, zodat het eten bijna koud was wanneer wij eindelijk klaar waren...)

Het Onze Vader, dat gebed wat ik nu nog moeiteloos kan opdreunen, zet me zo nu en dan aan het denken. In de kerk werd ons vroeger verteld, dat dit gebed door Jezus zelf aan ons geleerd is! Dat zal best, maar wat heeft Hij daar dan mee bedoeld? Wat wilde Hij ons leren? Wanneer ik samen met mijn broertjes en zusjes aan tafel in de roef hardop het Onze Vader opzegde, waren mijn gedachten vaak elders, terwijl mijn stem de gewenste klanken maakte. Met andere woorden: de betekenis, als ik al ooit de ware betekenis, de inhoud, van het Onze Vader had begrepen, was slechts geworden. Maar nu ga ik toch eens proberen of dat gebed mij nog wat kan leren.



Onze Vader die in de hemel zijt...

Uit deze eerste zin maak ik op dat deze Vader, God, Allah, Het Al, De Heilige Eik of hoe je het wilt noemen, er is voor ons allemaal. Het is: ónze Vader. En Hij (of Zij) woont kennelijk in de hemel. Wat en waar dat ook mag zijn.

Uw naam worde geheilgd...

Wat is dat, wat bedoelt de schrijver met 'geheilgd' en hoe heilig je een naam? En door wie wordt Zijn (Haar) naam geheilgd, hoe doe je dat?

En wat is heilig eigenlijk? Een staat van vervoering? Een staat van 'zijn' zonder zonden? Was Boeddha heilig? Martin Luther King? De groenteman die een gratis appel weggeeft? Hoe wordt je heilig? Het gebed geeft geen uitsluitel.



Uw rijk kome...

Grote zorg bij dictators en andere machtshebbers! Er komt een nieuw rijk en wat gebeurt er dan met hun land? Wordt dat overgenomen? En wanneer gaat dit gebeuren? Gaat het wel over een geografisch rijk of wordt er meer een staat van bewustwording in ons, gewone mensen, bedoeld? Zodat we niet langer elkaar afmaken voor een idee, de 'waarheid', een geloof, of voor geld, of macht? Dat we een staat bereiken van bewustwording, van kennis en vergeving (hier kom ik nog op terug), vrede en liefde? Een soort geestelijk rijk.



Uw wil geschiede op aarde zowel in de hemel...

Ja, ja, dat had je gedroomd, moeten veel mensen hebben gedacht toen ze dit zinnetje lazen. In de hemel is best maar op aarde maken wij zélf wel uit wat wij willen! Daar hebben we geen bemoeial bij nodig. En toch, en toch... Langzaam moet het zelfs de meest oppervlakkige persoon op aarde wel duidelijk worden, dat door wat wij allemaal willen, het geluk ook geen stap verder komt en dat de wereld er zeker niet op vooruit gaat. Doordat wij dingen willen, gaat er veel fout. Want wij willen teveel en ten kostte van anderen, wij nemen een voorschot op de toekomst. En daarom kan het wel eens heel goed zijn toe te geven, dat het beter is dat 'Uw wil geschiede' en niet de onze. God heeft geen persoonlijke, egoïstische belangen om Zijn wil door te drijven, zoals de mens dat wel heeft.

Geef ons heden ons dagelijks brood...

De bakkers onder ons zullen dit het beste stuk uit het Onze Vader vinden. Dat brood moet immers gebakken worden! Maar gaat het hier wel om brood, gebakken uit meel, gist en water? Gaat het hier misschien over iets heel anders, iets onstoffelijks bijvoorbeeld. Bedoelt Jezus hier misschien mee: inzicht of kennis, opgedaan in een dagelijks leerproces? Brood voor de geest dus? Persoonlijk denk ik, dat met 'het dagelijks brood' inderdaad niet het nieuwste model Mercedes of een kist vol met Euro's bedoeld wordt.



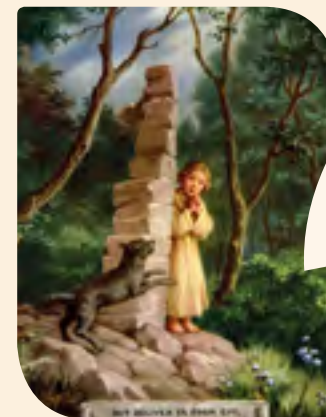
...en vergeef ons onze schuld, zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven...

Dit vind ik persoonlijk een klein instinkertje. We vragen hier aan God om onze schulden te vergeven, maar ik weet heel zeker dat het tweede deel van die zin niet altijd begrepen wordt. Namelijk: wij vragen onze zonden op dezelfde manier te vergeven, net zoals wij anderen hun schuld vergeven. Hoe vergeven wij anderen en doen wij dat ook? Kunnen wij goed vergeven? Zeggen we dagelijks 'het geeft niet' of 'ik vergeef het je'? Of blijven we met een wrok zitten en denken we 'Jij komt nog wel!' of 'Dat zet ik je betaald?'



Leid ons niet in bekoring...

Een vreemde zin. Wie leidt wie nu in bekoring? (verleiding, kwaad doen, te hard rijden, zwerfvuul veroorzaken enz.) Is het niet zo dat we onszelf 'in bekoring' leiden? Gaan we niet zelf naar de hoeren, frauderen we met belasting, gebruiken we zinloos geweld, gaan we aan de drugs, beroven we mensen, vervuilen we het milieu, negeren we vluchtelingen, lopen we te pas en te onpas met vooroordelen en onze eigen mening te koop, en denken we alleen aan onszelf? En dan kun je natuurlijk vragen om hulp maar misschien is het beter eerst bij jezelf te rade te gaan!



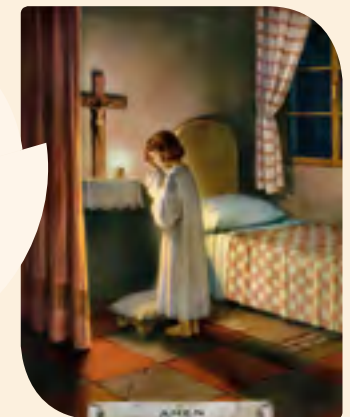
...maar verlos ons van het kwade.

Hier zit 'm dus de kneep. Het kwade. Lekker de schuld aan de duivel geven. Wij niet hoor, de duivel heeft het gedaan! Maar het kwade doen we zelf. Wij zijn vaak het kwade. Wij zijn voor andere mensen de duivel. Wij creëren de hel op aarde. Denk aan oorlogen, goedgepraat door narcistische leiders die we zelf hebben gekozen. Denk aan de verwoesting van de natuur, we doen het zelf met zijn allen en iemand anders moet het maar weer oplossen. Iemand anders heeft de schuld. Het kwade zit in ons, het is egoïsme, machtswellust, ongevoeligheid, onverschilligheid, angst, wellust en domheid. Om daar verlost van te worden moeten we allereerst aan ons zelf werken – een beetje hulp van God is wel meegenomen, ik geef het toe.

Zo, tot zover mijn analyse van een overbekend gebed. Ben ik er iets wijzer van geworden? Snap ik nu iets van wat Jezus ooit heeft willen zeggen? Teruglezend staan er nogal wat vragen open. Toch schemert er door het woud van vraagtekens een antwoord. Ik denk dat de essentie is: vraag alles aan God maar verwacht geen cadeautjes, je moet het uiteindelijk zelf doen. Met een beetje hulp van boven.

Amen

En dat betekent volgens mij: zo is het.



Dominee als klaagmuur

Niet klagen, maar dragen en bidden om kracht.

Ik hoorde het nogal eens zeggen in mijn eerste gemeente waar ik dominee was. En ik trof het ook aan – in mooie krulletters – als tatoeage op de zij van een baggeraar. Blijkbaar is deze oproep nodig, want mensen zijn geneigd tot klagen.

Over dominees bijvoorbeeld: de preken zijn te lang, of te kort. Je komt niet vaak genoeg langs of je laat te veel zingen (of te weinig). Voor de één ben je te zwaar, voor de ander ben je te licht. Alleen als je vertrekt naar een andere gemeente, was je ineens “zó’n dominee.” Omgekeerd kunnen dominees ook flink klagen over gemeenteleden: niemand geeft zich op voor vrijwilligerswerk, mensen blijven op zondagmorgen makkelijk in hun bed liggen en al die eindeloze vergaderingen.

Mensen klagen graag. Zo klagen jongeren over ouderen: die denken dat ze alles al weten en hebben meegemaakt, ze willen nooit eens iets nieuws, hebben geen verstand van computers en houden van saaie dingen. Ouderen klagen over jongeren: die denken dat ze alles al weten, alles moet telkens anders, ze zitten alleen maar op hun mobiel te kijken en interesseren zich niet voor de wereld.

Op de werkvloer wordt er geklaagd over het hogere management: wat hebben zij nou voor verstand van het eerlijke handwerk, die denken alleen maar aan de cijfertjes, ze zijn alleen maar bezig om hun promotie veilig te stellen. En de managers klagen over de werknemers: die hebben geen idee wat voor eisen er allemaal gesteld worden door klanten en overheid, hoeveel druk zij ondervinden van hun bazen, en wat voor verantwoordelijkheid zij dragen om alles in het bedrijf op elkaar af te stemmen.

Mensen klagen over God: als Hij dan bestaat, waarom doet ‘ie dan zo weinig aan de ellende in deze wereld? Had ‘ie de wereld niet wat beter in elkaar kunnen zetten? Waarom zorgen gelovigen voor zoveel oorlog? Maar God klaagt ook over de mens. Het Oude Testament in de Bijbel staat vol met klachten van God over mensen: Zijn volk volgt andere goden na. In

het beloofde land zijn de leiders oneerlijk en onrechtvaardig. Mensen denken alleen maar aan zichzelf.

Er wordt dus heel wat af geklaagd. Nu heeft klagen een positieve functie, las ik in de krant.* Hoogleraar psychologie Robin Kowalski legt uit hoe klagen kan dienen als een soort van veiligheidsventiel. De stoom ontsnapt zodat de druk niet te hoog wordt. Klagen is allereerst een uiting van onmacht. Mensen worden geconfronteerd met gebeurtenissen, beslissingen of gedrag van anderen waar ze weinig invloed op hebben. Klagen is eigenlijk de enige mogelijkheid die nog overblijft om ermee om te gaan. Je voelt verzet van binnen, maar wat kun je doen?



Als dominee hoor ik klachten daarom zoveel mogelijk met liefde aan. Daarbij moet ik niet in de val trappen om de aangeklaagde partij te gaan verdedigen, of het nu gaat om de ouderen tegenover de jongeren,

de werkvloer tegenover de managers, of God tegenover de mensen. Mijn rol is niet die van advocaat. Beter is het om erachter te komen waar nu precies de boosheid of de pijn betrekking op heeft.

Hoe zit het dan met ‘niet klagen, maar dragen’? Soms kan het klagen ook teveel worden en mag je kritische vragen stellen. Zo kan het voor klagers nuttig zijn om zich eens in de rol van de andere partij te verplaatsen. Hoe zou jij in zijn of haar plaats hebben gehandeld? Welke keuzes zou jij maken? Dan kun je soms meer begrip krijgen voor andermans beslissing. Veel christenen geloven zelfs dat God zelf deze weg heeft bewandeld: in Jezus heeft God Zich als het ware in een mens verplaatst.

Daarnaast is het wijs om aan klagen een grens te stellen. Op een gegeven moment kun je als klagende mens verzuren of verbitterd raken.

Klagen helpt dan niet meer. Zo raakt bij een veiligheidsventiel na een tijdje de rek eruit. Beter is het dan de druk omlaag te brengen. Als je jezelf de vraag stelt waarin je wel iets kunt veranderen, kun je beter daar je energie op richten.

Er is ook een subtiel verschil tussen klagen-over en klagen-tot. Als je alleen maar ergens over klaagt, kun je je afvragen of je werkelijk bereid bent om iets aan het probleem te doen. Beter is het om met je klacht naar iemand toe te gaan. En als de baas zegt "Mijn deur staat altijd voor je open", mag je

hem of haar daar ook aan houden. In Jeruzalem staat de Klaagmuur. Iedere dag stoppen mensen een brief in een muur die niets terugzegt. Toch geeft dat een goed gevoel. Het lucht op om je verhaal kwijt te kunnen. Daarom vind ik het als dominee niet erg om zo nu en dan als een soort van klaagmuur te dienen. En waar ik mezelf soms dreig te verliezen in eigen geklaag, is het goed niet te vergeten bovengenoemde vragen aan mezelf te stellen. Dan kan het ook geen kwaad te bidden om kracht.

Stefan Francke



* Samen klagen schept een band', NRC Handelsblad, 7 februari 2018

De Klaagmuur in Jeruzalem is hoogstwaarschijnlijk de oude westmuur van de oude Joodse tempel. Deze is als enige overgebleven na de vernietiging van de tempel door de Romeinen in 70 na Chr. Doordat Joden bij deze muur klaagden over de verwoesting van hun heiligdom, is de naam 'Klaagmuur' bedacht. Vanaf de 16e eeuw wordt deze plaats gebruikt als plaats van liturgie. In de 18e eeuw ontstaat de gewoonte om briefjes met gebeden en klachten in de voegen van de muur te stoppen. Veel mensen lopen daarna uit eerbied achterwaarts van de muur weg. Tegenwoordig kun je 24 uur per dag de Klaagmuur op een webcam volgen.



Niet klagen maar dragen!

Zo, dat is er meteen maar uit. Ik hou niet van klagen, dat gezeur, dat gemiep. Is klagen een vrouwending of een Nederlandse eigenschap? Links of rechtsom, ik vind het in beide gevallen stom. Om over de combi maar te zwijgen.



Zeemansvrouw

Vrouwen klagen altijd dat ze te dik zijn. Het liefst zeggen ze dat met een zak chips of stuk gebak voor hun neus. Nou meid, stop met snoepen of koop grotere kleren.



Vrouwen klagen ook graag over hun mannen. Het liefst over het feit dat ze elkaar zo weinig zien. Nu snap ik best dat het heel vervelend is, als je man altijd om 18.00 thuis is en het een keer 18.05 wordt.

Mannen gooien hun wasgoed naast de mand in plaats van erin. Ik denk dat dit iets genetisch is. Ik bedoel, met voetbal lukt het ze ook niet om de bal in het net te krijgen.



Was + mand is natuurlijk een soortgelijk iets. Moet bekennen dat ik altijd maar lach om die sokken die binnenstebuiten naast de mand liggen. Het is een teken dat hij thuis is!

Pubers kunnen er ook wat van! Die ene die bij ons op zolder resideert, was kort geleden aan het klagen dat ik nooit schoonmaak en zij niets kon vinden. Nee gek, het leek wel of er ingebroken was. Ik had er met skischoenen nog niet naar binnen gekund.

We klagen over het weer. Het is te koud, het is te warm, te nat, te droog. Zelfs Jan had er een handje van. Ooit belde hij vanuit een telefooncel. Was geen prettig gesprek omdat het zo hard regende dat we elkaar niet konden verstaan. Ik vond dat hij niet zo moest klagen, want meneer belde wel uit een telefooncel vanuit de Dominicaanse Republiek.

Een geliefd klaagonderwerp was ook het slechte weer op zee. Hij slingerde uit de naad,



het eten vloog van zijn bord, de koffie gutste over zijn kop. Lieverd, niet om het één of ander, maar jij wilde gaan varen!

Klagen over de kok. Het eten is niet te nassen. Het is te gezond, te vet, te veel, te weinig. Zucht, wees nu maar blij dat jij die ouwe bent, schoenmaker blijf bij je leest. Want aangezien jij amper een ei kunt bakken is het maar goed dat jij de kok niet bent. Want dan kwam iedereen om van de honger.

Klagen, wat vermoeiend. Gelukkig klaag ik zelf niet zoveel.

Volgens Jan mopper ik. Klopt, en hard ook!

Joke van den Dool

‘VERBODEN TE KLAGEN’

Aan boord kun je in de hutten nogal eens de afbeelding van een heilige tegenkomen. Zeker bij de Filipijnse collega's die een 'bidhoekje' hebben ingericht, met een rozenkrans en Mariabeeldje erbij.

Welke verhalen schuilen er achter die plaatjes?

Wie kent bijvoorbeeld Sint Vincentius?



‘KLAAGHEILIGE’ SINT VINCENT

Sinds vorig jaar hangt er op de deur van het appartement van paus Franciscus in Rome: ‘Vietato Lamentarsi’. Dat betekent: verboden te klagen. ‘Overtreders zullen worden bestraft met het slachtoffercomplex, waarbij ze ieder gevoel voor humor verliezen en problemen onoplosbaar vinden. Deze sanctie wordt verdubbeld indien de overtreding wordt begaan in de aanwezigheid van kinderen.’

Het bord is een geschenk van de Italiaanse psycholoog Savo Noé, die het de paus schonk in een tijd dat die vele aanvallen van conservatieve bisschoppen moest verduren. Eerder had de paus al gewaarschuwd voor gelovigen die met lange gezichten alleen maar naar de fouten van anderen kunnen wijzen. Paus Franciscus verwijst graag naar Sint Vincentius a Paolo (1581-1660), de stichter van een liefdadigheidsorde. In een open brief aan de Vincentiusverenigingen onderstreept hij het belang van de zorg voor armen en een eenvoudige levensstijl. De paus probeert zich daar zelf ook aan te houden. Daarom bewoont hij in Rome niet het pauselijk paleis, maar een simpel appartement in Santa Marta.

Sint Vincent stichtte in 1617 in Frankrijk zijn eerste Broederschap van de Liefde. Er zouden er nog vele volgen. De leefgemeenschappen richtten zich op het ondersteunen van mensen in de marge van de maatschappij: armen, zieken, vondelingen, wezen, zwervers en prostituees.

Boeiend is om te lezen hoe Sint Vincent via brieven probeert het leven binnen deze leefgemeenschappen in goede banen te leiden. Want het samenleven en -werken verliep niet altijd zonder problemen. Vincentius had een soort van klachtenregeling ingesteld: iedere broeder mocht hem schrijven om zich over een leidinggevende of een medebroeder te beklagen. Dat heeft hij geweten: er kwamen nogal wat berichten binnen over spanningen onder de broeders. Uit de antwoorden die Vincentius vervolgens geeft, krijgen we wel een idee van de klachten.

* Zo adviseert hij dat de broeders goed brood moet worden voorgezet. Het menu moet afwisselend zijn. Ook mag er niet – hoe goed bedoeld misschien – worden bezuinigd op vlees en wijn. Er wordt hard gewerkt en goed



eten is een belangrijke voorwaarde om de sfeer goed te houden. Iedereen die iets van het leven aan boord weet, zal dit trouwens zonder meer beamen.

* Daarnaast roept Vincent in een brief de broeders op om de moeilijke kanten van elkaar te accepteren. In een leefgemeenschap moet je het met elkaar zien te redden, ook al vind je elkaar soms niet aardig. Probeer telkens weer vooral de goede eigenschappen in de ander te ontdekken, schrijft hij. We kunnen ook niet allemaal elke dag even vrolijk zijn.

* Leiders moeten sterk zijn en bij misstanden hard ingrijpen. Dat schept duidelijkheid en dan weet iedereen waar 'ie aan toe is. Als iemand echt niet in de groep past, is het voor allen beter om hem over te plaatsen.

* Er moet niet een te zware druk op de broeders worden gelegd, anders houden ze hun goede werk niet vol. Vincent pleit voor het instellen van een vrije dag. Met geregelde rust functioneer je tijdens werktijd des te beter.

* Het is belangrijk dat de broeders hun sociale leven onderhouden en zich niet terugtrekken. Ook al is bidden een goede bezigheid, als huisgenoten met elkaar praten is even belangrijk.

Sint Vincent neemt het klagen van mensen dus serieus. Zijn organisatie kan alleen goed functioneren als er echt naar iedereen geluisterd wordt. Maar er is wel een grens aan het begrip, dat deze klaagheilige voor klagers op kan brengen. In 1638 schrijft hij aan een broeder in Toulouse: 'Eigenlijk komen de meeste moeilijkheden die mensen met anderen hebben, voort uit het eigen onvermogen.' Met andere woorden: laten mensen ook allereerst naar zichzelf kijken, voordat ze naar een ander wijzen. Zegt Jezus niet ergens dat mensen vaak beter zijn in het ontdekken van een splinter in andermans oog dan de balk in het eigen oog? Misschien staat daarom onderaan op het bord van paus Franciscus: 'Stop met klagen en onderneem zelf actie om je leven te verbeteren.'

Het zou dus niet verwonderlijk moeten zijn, als je aan boord een afbeelding Sint Vincentius tegenkomt. Hij snapt goed wat nodig is om op een klein oppervlak met elkaar te kunnen leven en samen te werken. Je zou hem dan ook zonder moeite als de beschermheilige van de Maritime Labour Convention kunnen beschouwen.

Stefan Francke

Paaslied

*Licht dat ons aanstoot in de morgen,
voortijdig licht waarin wij staan
koud, één voor één en ongeborgen,
licht overdek mij, vuur mij aan.
Dat ik niet uitval, dat wij allen
zo zwaar en droevig als wij zijn
niet uit elkaars genade vallen
en doelloos en onvindbaar zijn.*

*Licht, van mijn stad de stedehouder,
aanhoudend licht dat overwint.
Vaderlijk licht, steevaste schouder,
draag mij, ik ben jouw kijkend kind.
Licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen
of ergens al de wereld daagt
waar mensen waardig leven mogen
en elk zijn naam in vrede draagt.*

*Alles zal zwichten en verwaaien
wat op het licht niet is geijkt
Taal zal alleen verwoesting zaaien
en van ons doen geen daad beklijft.
Veelstemmig licht, om aan te horen
zolang ons hart nog slagen geeft.
Liefste der mensen, eerstgeboren,
licht, laatste woord van Hem die leeft.*

Huub Oosterhuis

Nobody gets hurt

Diep afgeladen vertrekken we vanuit New Orleans. Het is de eerste mooie dag in ruim een week. Al die tijd was nodig om bulk te laden. Dat goedje mag niet nat worden – en de afgelopen week heeft het geregend, bedreigd te gaan regenen of er hing een dikke, ondoordringbare mist over de rivier die zoveel vocht deed neerslaan dat ook dan niet geladen kon worden. Zelfs nu, bij vertrek, hangt er een lage mist over het water waardoor het lijkt alsof de tegemoet komende schepen op een wolk voorbij komen zweven.

Omdat het nog wel even gaat duren voordat we buitengaats zijn, heb ik me in de stuurboordstoel genesteld, radar in de North-up mode en mijn fotocamera onder handbereik. Zo hou ik het wel even uit.

Langs de rivieroeveren liggen rijen schepen op de boeien. Te laden of lossen of gewoon te wachten. De één na de andere varen we voorbij. Ineens valt het me op dat er veel schepen bij zijn met teksten op de voorkant van de accommodatie. Vaak staat er het overbekende 'Safety First; No Smoking', maar op sommige schepen blijken ook minder bekende teksten te prijken. Kijk die tanker daar: 'Safety starts with me!' Wie wordt hier bedoeld met 'me'? Er staat een poppetje naast de tekst geschilderd, maar daar leid ik niets uit af. Misschien wil de reder daar iets mee zeggen ('Kijk eens hoe veilig mijn schepen zijn! Het staat er zelfs op geschilderd'). Of misschien heeft een veiligheidsbewuste kapitein die tekst wel laten schilderen, mochten de autoriteiten twijfelen aan de veiligheid van het schip. Dat zal ze zeker overtuigen! En daar nog een leuke: 'Conserve the Energy, Safety First, Preserve the Environment, No Smoking' – een hele mond vol. Hoeveel energie zou er bespaard worden door 'Conserve the Energy' op je schip te kalken? Wel sympathiek is dat beschermen van het milieu. Maar of de matrozen elkaar met een vermanende vinger op die tekst wijzen wanneer ze een sigarettenpeuk over de muur schieten? ('Zie je niet wat daar staat!') Ik betwijfel het.

De kok komt boven met de lunch voor de loods en mij. Tijdens de voortreffelijke maaltijd passeren we weer een schip met een net zo nutteloze als grappige tekst: 'Nobody gets hurt'. Gekalligrafeerd in sierschrift, daaronder een vermaning



dat je niet mag roken. Heeft het één met het ander te maken?

Misschien is het als geruststelling voor nieuwe bemanningsleden: hier kan je rustig werken, geen dictator als kapitein, geen gifmenger als kok, je krijgt een helm; hier aan boord raakt niemand gewond!

Later, op zee, denk ik hierover na. Waarom zou je een tekst op de accommodatie van een schip schilderen? En voor wie? Ik weet dat sommige vlaggenstaten het voorschrijven, zoals dat er niet gerookt mag worden of dat veiligheid eerst komt. Maar die andere teksten? En wat zou ik op mijn schip willen meedelen?

Tot mijn verbazing kan ik zomaar een aantal teksten verzinnen. Bijvoorbeeld: 'Do not exceed the maximum allowed working hours'. Of deze: 'Take your rest!' Of nog beter: 'Follow the International Regulations for Preventing Collisions at Sea!' (beetje lang, misschien beter 'Follow Colregs!') Of gewoon: 'When you can read this, you are too close!'

Persoonlijk denk ik dat een (vermanende, belerende, verbiedende) tekst niet echt veel uitmaakt. Dan nog maar liever 'Practise Good Seamanship, so that nobody gets hurt'. Dat dekt de lading van alle andere teksten, naar mijn mening.



Give thanks to the everyday heroes of **BRITAIN'S MERCHANT NAVY**

De vraag waarom in Nederland geen vergelijkbare oproep werd en wordt gedaan is nog altijd onbeantwoord.



Herdenking zeevarenden Tweede Wereldoorlog



Rol koopvaardij nog altijd onderbelicht

Hoewel het alweer bijna 75 jaar geleden is dat de Tweede Wereldoorlog aan een einde kwam, is er nog altijd geen volledige duidelijkheid wat er die periode is gebeurd. Dit probleem komt altijd naar voren wanneer er herdenkingen worden georganiseerd. De vraag is dan immers welke mensen het verdienen herdacht te worden.

Opvallend is dat in Nederland zeelieden er heel bekaaid afkomen. De mensen die in de koopvaardij werkzaam waren hadden het liefst helemaal niks met de oorlog te maken willen hebben. De schepen onder Nederlandse vlag werden echter onder het gezag van de marine geplaatst en werden verplicht oorlogsmaterieel te vervoeren. Dit was levensgevaarlijk werk omdat het Duitse leger een technologische voorsprong had met duikboten die torpedo's afvuurden. Achteraf is onomstotelijk vastgesteld dat de hiermee samenhangende zeeslagen beslissend zijn geweest voor het verloop van de oorlog.

In een land als Engeland betekende dat er voor zeevarenden tal van monumenten werden opgericht en dat er aan hen onderscheidingen werden uitgereikt. Zo werd het begrip en respect groter voor hen en hun familieleden. Zeevarenden waren soms immers al vijf jaar van huis en om veiligheidsredenen mochten ze niet of nauwelijks met hun familieleden communiceren.

In Nederland was er veel minder aandacht voor de zeevarenden. Het proces om de eer te geven aan degenen die het verdienen is zelfs nu nog gaande. Zo bezochten een paar maanden geleden twee hooggeplaatste militairen koopvaardijveteraan Piet de Visser. Het ging om de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht, luitenant-generaal J.F.A.M. van Griensven en luitenant kolonel Ton van Mastrigt. Op grond van zijn verdiensten zijn ze naar zijn huis gekomen om hem het Oorlogsherinneringskruis uit te reiken. In eerste instantie weigerde de 95-jarige veteraan de medaille. De erkenning kwam zo laat dat het voor hem niet meer hoefde. Omdat zijn zoon het zo graag wilde, heeft hij er alsnog mee ingestemd.

De Stichting Koopvaardijpersoneel 1940 - 1945 ondersteunt een ieder die het herinneringskruis wil aanvragen. Het is ook mogelijk als de betreffende zeevarende al overleden is. Hiertoe kan contact opgenomen worden met mevrouw Marja Tromp, marja.tromp@planet.nl, tel. 010 24 70 570.

Een eenvoudiger manier om zeevarenden te eren is het bijwonen van een herdenking op 4 mei. De nationale herdenking is bij het monument 'de Boeg' bij de Erasmusbrug in Rotterdam en begint om 10:50. Voor informatie over andere herdenkingen kan contact opgenomen worden met mevrouw Tromp. Wanneer men donateur wordt van de stichting krijgt men een nieuwsbrief met alle informatie en helpt men het belangrijke gedachtegoed levend te houden. U begrijpt dat de redactie van Diepgang dit van harte aanbeveelt!

Léon Rasser



Kapiteinsvereniging viert 75-jarig bestaan.

Op 12 april a.s. viert de Nederlandse Vereniging van Kapiteins ter Koopvaardij (NVKK) haar jubileum met een ontvangst voor genodigden. Daarnaast belicht men met een symposium de veelzijdigheid van de kapiteinsfunctie. Op 1 juli 1943 werd in Londen de NVKK opgericht. Met als doel de kapiteins te steunen die onder zeer moeilijke omstandigheden tijdens de Tweede Wereldoorlog hun werk moesten verrichten. Ook tegenwoordig wordt van de kapitein veel verwacht. De NVKK zegt ook in de toekomst op te komen voor de belangen van haar leden en op onafhankelijke wijze aan de weg te blijven timmeren.



Piraterij...

Piraterijdossier



The continuing story

De afgelopen jaren berichtten we in Diepgang geregeld over de kwestie betreffende private beveiligers aan boord van schepen onder Nederlandse vlag bij Somalië. Om nog even het geheugen op te frissen: ondanks samenwerking van diverse marines in EU-verband, de internationale acties als Ocean Shield en de goede inzet van de VPD's (mariniers), is er in een aantal gevallen geen adequate bescherming van zeevarenden tegen zeeroverij. Om dit probleem op een andere manier op te lossen, bijvoorbeeld met private beveiligers, leek voor de politiek jarenlang geen optie.

Maar in februari 2017 kwam er weer wat beweging in de patstelling: VVD-kamerlid Han ten Broeke verzond zijn 'Initiatiefwet ter bescherming van de koopvaardij' naar de Tweede Kamer. Op Facebook schreef hij toen: "... het is een schande dat Nederland zo'n beetje het laatste land is dat nog niet toestaat beveiliging in te huren als mariniers niet of niet snel genoeg beschikbaar zijn." Uiteindelijk is deze initiatiefwet op 23 januari van dit jaar op de agenda van de Tweede Kamer gekomen.

Niets verenigt zo zeer als een gemeenschappelijke 'vijand'. Een aantal organisaties binnen de maritieme wereld, zoals redersvereniging KVNRI, vakbond Nautilus en kapiteinsvereniging NVKK, hebben de handen ineen geslagen. Samen met thuisfrontclub VMG en de achtergrondsteun van de NZC, zijn ze echt gaan lobbyen. Ondanks het feit dat de belangen van genoemde verenigingen uiteen lopen, is voor eenieder de bottom line dat zeevarenden gewoon beschermd moeten kunnen worden. En dat de politiek daar een – legaal uit te voeren – antwoord op moet geven. Dus als de VPD's niet beschikbaar zijn, moet er een andere oplossing komen.

Er zijn brieven geschreven, er zijn politieke contacten ingezet. Een dag voor het debat



in de Tweede Kamer werd in Pathé Buitenhof speciaal voor belanghebbenden en Tweede Kamerleden de Deense film 'Kapringen' ('A Hijacking') vertoond. In de hoop nog een aantal Kamerleden over te halen, werd dit waargebeurde en heftige verhaal van een kaping door Somaliërs er nog eens ingeramd. Er waren helaas alleen Kamerleden die al 'om' waren, maar de film maakte grote indruk op de aanwezigen.

Verder was er behoorlijk wat publiciteit op radio en tv; het NOS-journaal filmde op een Sliethoffboot en de diverse woordvoerders werden op Radio1 en BNR geïnterviewd.

Op 23 januari was de publieke tribune van de Tweede Kamer goed gevuld. En het is dat je op die plek je mond moet houden, anders was er luidruchtig gemopperd. Nu beperkte het zich tot de wandelgangen dat mensen hun hart luchtten. Over de rare kronkelredeneringen die sommige partijen gebruiken



om tegen de wet te pleiten. Over de zure opmerkingen van SP-kamerlid Jasper van Dijk over de 'rederslobby'. Over het onbenul van sommige Kamerleden. Maar het positieve overheerst. Op het moment dat ik dit schrijf tekent zich een meerderheid af in de Tweede Kamer voor het wetsvoorstel. In de pers wordt al vermeld dat het doorgaat. Door schade en schande wijs geworden ben ik ben nog wat voorzichtig. De officiële tweede termijn in de Tweede Kamer moet nog komen en er moet ook nog gestemd worden. Maar laten we hopen dat het nu eindelijk een keer geregeld is.

Helene Perfors



Piraterij ...

Vis, kwik en vuurwapens

Private beveiligers zijn korte termijn oplossing

Schepen met een Nederlandse vlag mogen met vuurwapens beschermd worden op commerciële basis. Dit lijkt op dit moment van schrijven in de Tweede Kamer te zijn besloten en geldt voor de wateren bij Somalië. Sommige politici suggereren dat daarmee alle problemen zijn opgelost.



Zeevarenden wijzen er echter op, dat piraterij echt niet alleen in de buurt van dit Afrikaanse land voorkomt. Er zijn namelijk ook andere gebieden waar kapers actief zijn. Dit is altijd zo geweest. Of zij gebruik maken van de kennis in ervaring die in Somalië is opgedaan, weten waarschijnlijk alleen zij zelf. Wel is het zaak om te leren hoe het juist bij Somalië zo gigantisch uit de hand kon lopen. Alleen al vanwege de vraag hoelang reders en regeringen geld willen uitgeven aan beveiliging. Politici lijken niet te beseffen dat schepen jarenlang probleemloos langs Somalië hebben gevaren.

Bij het nadenken over de 'Somalische toestanden' wordt door sommigen de aanwezigheid van grote visserij schepen genoemd. Deze, met name uit Spanje afkomstige, vloot vangt zoveel vis weg dat er voor de Somalische vissers niets overblijft. Het geld dat de Spanjaarden voor de visvergunning betalen, komt door slecht Somalisch bestuur ook niet (als compensatie) terecht bij de Afrikaanse vissers. Verder is het probleem van de piraterij in de hand gewerkt door het toestaan van het dumpen van kwik in de oceaan. Toen daarbij iets fout ging, kwam het terecht in de Somalische kustwateren. Een grote vissterfte was het gevolg. De vissers besloten daarom een eigen kustwacht

op te richten. Dit mede omdat

Binnen enkele jaren was deze burgerwacht veranderd in een groep die zich bezig hield met het kapen van schepen. Het bleek daarbij eenvoudig om wapens aan te schaffen. Het kapen leverde in korte tijd zoveel geld op, dat misdadigers van het ergste soort binnen korte tijd een vrijwel onuitroeibare organisatie hebben kunnen neerzetten.

Wat betreft de ramp met het kwik is iedereen het er over eens, dat dit nooit had mogen gebeuren. Bij het gebrek aan vis voor iedereen wordt elke keer de Noordzee in de Tweede Wereldoorlog genoemd. Toen kon daar zo'n beetje 5 jaar niet gevist worden. Dit had tot gevolg dat de visstand enorm toenam. Daarna bloeide de visserij als nooit tevoren. Met deze ervaring blijkt het eenvoudig om uit te rekenen, dat zowel voor

Afrikaanse vissers als die voor Chinese, Russische en Europese veel meer geld te verdienen valt door een paar jaar niet te vissen.

Milieuorganisaties roepen dan ook hartstochtelijk op om minder te vissen. Fanatici beschouwen daarbij de piraterij zelfs als een probleem dat de 'Westerse wereld' aan zichzelf te danken heeft.

Hoewel dit misschien wat overdreven is, kan het geen kwaad om na te denken over de economische situatie langs de kusten van koopvaardijroutes. Dat zou zo maar eens goedkopere en inspirerender ideeën kunnen opleveren dan varen met particuliere bewakers aan boord. Wie weet kan met het uitgespaarde geld de vissersvloot 5 jaar stil worden gelegd. Al is het maar opdat het piratenprobleem zich niet verder uitbreidt. Een schone taak voor de politici!

Lén Rasser



In Memoriam: Rinus Grashoff en Hilly Grashoff-van Vulpen



Rinus en Hilly Grashoff zijn niet meer in ons midden. Kort na elkaar overleden ze in oktober 2017. De Stichting Pastoraat Werkers Overzee verliest daarmee haar grondleggers. In de jaren '60 van de vorige eeuw begon Rinus als Sliedrechtse predikant baggeraars op locatie in het verre buitenland te bezoeken. Baggerschepen zijn namelijk zoveel mogelijk op het water aan het werk, liggen zo min mogelijk aan de kant en vallen dus buiten het bereik van de centra voor zeevarenden in de havens.

“Denk om je vrijheid!” (Diepgang, december 2003)

Vele bezoeken volgden in de jaren erna. Hilly vergezelde Rinus geregeld daarbij. Beroemd is de anekdote dat het bericht dat de 'domineesmevrouw' mee zou komen, tot lichte paniek op een baggerschip leidde. Er werd nog snel een pak sinaasappelsap geregeld. Maar Hilly verklaarde dat 'mevrouw' ook wel een borreltje zou lusten...

“Het feit dat ik gewoon aan boord van zo'n schip kon stappen, terwijl ze wisten dat ik dominee was. Dat ze me accepteerden en dat ze het eigenlijk wel fijn vonden dat ik er was. Ik was mens met de mensen.”

Rinus en Hilly waren open mensen, die makkelijk contact legden. Daarbij ging het vooral om het meeleven met mensen. Met verbazing en verwondering begreep Rinus vaak pas achteraf hoe belangrijk zijn aanwezigheid en gesprek voor mensen kon zijn. Dat was niet alleen aan boord van de schepen, in die tijd waren er ook nog hele 'baggerdorpen' met expats in het buitenland.

“Desondanks is het mogelijk elkaar als gelovige mensen te herkennen. Daar zijn kerken nuttig voor, wanneer ze zich opstellen als gesprekspartners voor iedereen binnen en buiten de kerk...”
(Diepgang, september 2001)

“De eeuwige God is voor heel veel mensen vervluchtigd tot een kinderdroom.” (Diepgang, september 2001)

Met de kerk had Rinus een dubbele verhouding. Zelf kon hij de kerkelijke traditie niet missen, maar hij wilde graag over de muren van de kerk heen kijken. Vrijheid was voor Rinus een belangrijk begrip. In geloof draait het niet om zekerheid, maar om de/het Onkenbare. Hij kon kritisch zijn naar mensen die het allemaal zeker wisten. Daarover schreef hij ook in Diepgang.

“Waar is een kerk voor nodig? Toch om te zorgen dat mensen op een fatsoenlijke manier met hun leven op aarde en met elkaar omgaan? Als dat besef in de maatschappij doordringt, dan wordt de kerk misschien wel overbodig...” (laatste interview met Rinus, in: 'Wat kom je doen?')

Wij zullen in grote dankbaarheid de herinneringen aan deze twee hele bijzondere mensen koesteren. Zonder hen was de SPWO er niet geweest. Hun werk wordt voortgezet. En ook al is er veel veranderd in de baggerwereld: de aandacht voor mensen is gelijk gebleven.

Stefan Francke

“We zullen met elkaar op zoek moeten naar het geheim van wat leven is...” (Diepgang, september 2000)

Verlof

“Binnenkort kan er weer een bord bij”.

Zo meld ik dat aan de kinderen. Verre van romantisch, maar ze weten wat ik ermee bedoel - en de vreugde is groot: hun vader komt thuis.



Dag 1 van het verlof staat enkel en alleen in het teken van de thuiskomst. Het lijkt alsof er een eindeloze zee aan vrije dagen voor ons ligt. De koffer gaat open en er komen cadeautjes uit en chocolade. De rest van de inhoud bestaat uit een baal was en een map vol geplastificeerde diploma's en certificaten.

De man bekijkt de rapporten van de jongens en luistert vol interesse naar al onze verhalen. Verder komt hij de deur niet uit. We drinken samen koffie en er is altijd iets lekkers bij. Alles is meteen een stuk leuker.

Op dag 2 vraagt hij 's ochtends, als we allemaal aan de etenstafel zitten: “Wanneer zijn jullie eigenlijk voor het laatst naar de tandarts geweest?”

Ik heb er een hekel aan en ben ontzettend goed in uitstellen. Ik kan me het laatste tandartsbezoek vaak niet goed herinneren. Hij pakt de telefoon en maakt vervolgens voor iedereen een afspraak. Tegelijk belt hij de garage om de auto langs te brengen. Als dat klaar is trekt hij de koelkast open en haalt alle etenswaren die de uiterste houdbaarheidsdatum al lang zijn gepasseerd eruit, kijkt mij verwijtend aan en gooit het in de container.

Freek, ons konijn dat in de achtertuin woont, krijgt een oud stuk wortel. Helaas voor Freek wordt er ook meteen een bezoek aan de dierenarts geregeld. Hem staat een algemene gezondheidscheck en een stel inenting te wachten.

De volgende dag voel ik me onrustig worden. Ik wil niet meer op het schoolplein staan, ik wil weg. De deur uit. Winkelen. Tien kilometer wandelen door de natuur. Naar een andere stad rijden. Uit eten gaan met een volwassene. Alle dingen die niet zomaar kunnen als ik alleen voor de kinderen zorg. De jongens en ik gaan samen regelmatig op pad en we beleven van alles met z'n drietjes. Maar soms heb ik daar niet meer genoeg aan.

Het zijn jongens. Ik ben dat niet. En ik heb vaak hele leuke ideeën, die zij ontzettend stom vinden. En andersom.

Zoals een dagje naar Ikea. Ik vind de opstellingen van Ikea altijd enorm inspirerend en verbaas me over alle kleuren en patronen van de stoffen en de meubeltjes.



De jongens willen niet in Smalland blijven. Dat hoeft ook niet. Ze willen wel de winkelwagen volproppen met Ikeaknuffels. Daarna willen ze Zweedse ballen eten. De laatste keer dat we er waren, werd de jongste kotsmisselijk midden in het restaurant. Gelukkig zijn we door de bedrijfshulpverlening het pand uitgelopen. Mijn zoontje kreeg voor de zekerheid zo'n enorme gele boodschappentas mee. Op het parkeerterrein knapte hij alweer op.

Ik dacht toen: “Ik ga later nog wel een keer, als de man er is.” Dat denk ik best wel vaak, maar ik vergeet het dan ook weer. Totdat het verlof is. Dan herinner ik me opeens moeiteloos alles waar ik nog naartoe wilde gaan, en ik word daar erg onrustig van.

Ik heb dat gevoel wel vaker. Meestal kan ik het goed onderdrukken. Maar nu, op de volgende dag van het verlof, lukt me dat niet meer. De man begrijpt de noodzaak en belt zijn moeder. Ik gebaar naar hem dat hij moet vragen hoe het met haar gaat. “Hoe gaat het met je?” vraagt hij braaf. Het gaat goed met haar en ze komt oppassen. We gaan samen op stap en mijn onrust verdwijnt. De auto is volgetankt en nog snel even door de wasstraat gereden.

De rest van het verlof vliegt voorbij. Onze gebitten zijn allemaal nagekeken en het konijn is ingeënt. “Hij heeft gelukkig geen schurft,” zegt de man. Maar zijn haren zaten wel erg in de knoop vond de dierenarts. We bekijken alle afleveringen van De Luizenmoeder, de nieuwe TV-serie over de meest herkenbare arena: het schoolplein. Ik vind het geen enkel probleem dat jongste naar school gebracht wordt door de man. En ook niet dat hij hem weer ophaalt. Hij kletst heerlijk met de moeders en met de andere aanwezige vader op het plein.

Als het verlof voorbij is kan ik het schoolplein ook weer moeiteloos aan.





Sociaal
leven
aan
boord
2.0



Themadag SPWO

.....
Is het nog wel gezellig aan boord? Iedereen verdwijnt na de wacht in zijn hutje, zo lijkt het tegenwoordig. Vroeger zat men nog even bij elkaar, nu zit iedereen op het internet. Voorheen wist je aan boord alles van elkaar, tegenwoordig ben je vooral op de hoogte van de laatste films en TV-series.
.....

Is dit de klaagzang van een oudere generatie die zich niet weet aan te passen aan moderne ontwikkelingen? Of is er meer aan de hand? Op de themadag van de Stichting Pastoraat Werkers Overzee werd hierover nagedacht. Als motto was gekozen: 'Vrij en Verbonden'. Dat zijn tenslotte twee belangrijke elementen in het leven van de baggeraar en de zeevarenden in het algemeen. Op zee voel je je vrij. Maar op een schip moet je ook kunnen samenwerken en samenleven.

Eerst waren er inleidende gedachten. Legerpredikant Kees Smit wees op de toegenomen 'functionalisering', die ook de zeevaart is binnengedrongen. Maar de mensen met wie je aan boord samenwerkt, zijn en blijven meer dan collega's. Daar moet ook ruimte voor zijn. Niet voor niets heet het schip een soort van tweede familie.

In de gevangenis leef je ook samen op een kleine oppervlakte, zo legde Jan Broer uit. Hij heeft jaren als dominee in de gevangenis gewerkt. Een hut is natuurlijk heel anders dan een cel, maar beide zijn een soort van veilige plek, waar je jezelf kan/moet terugtrekken. Daarnaast heb je in de gevangenis te maken met 'de groep'. Ook hier is het belangrijk dat je als mens gezien blijft worden.



Student vrijetijdskunde Max de Jong liet zien hoe vrije tijd een steeds belangrijker onderdeel van ons leven is geworden. Belangrijke trends in de vrije tijd zijn natuurlijk de computer en sport/gezondheid, maar ook 'gamification' (activiteiten in spelvorm) en 'betekenisvolle' activiteiten (bijvoorbeeld vrijwilligerwerk, een festival voor een goed doel, een alternatief bedrijfsuitje).

In de discussie na deze inleidingen kwam met name het spanningsveld tussen vrijheid en verbondenheid aan boord naar voren. Aan de ene kant wordt de toegenomen vrijheid aan boord als een grote verworvenheid gezien. Iedereen is blij met zijn/haar eigen hut. Het is fijn als je niet meer een hut, WC of douche hoeft te delen. De hut is inderdaad een plek waar je even jezelf kunt zijn. En het is ook fijn als je dan via een internetverbinding met thuis kunt praten. Heel belangrijk: internet moet het dan wel gewoon doen.

Aan de andere kant kwam er vanuit de deelnemers van de vloot ook duidelijk de behoefte aan gezelligheid naar voren. Een praatje met een collega buitenom het werk is waardevol. En ook het groepsgebeuren blijft belangrijk. Het is wel ingewikkelder geworden door de verschillen in nationaliteit. En het werk aan boord wordt verschillend beleefd. Sommigen zitten alleen aan boord om geld te verdienen, voor anderen is werk daarnaast ook levensvervulling.

Op veel schepen worden er gezamenlijke activiteiten georganiseerd. Naast het barretje zijn er soms sporttoernooien, karaoke-events en wat al niet meer. Hier speelt de kapitein vaak een grote rol. Je kunt de vraag stellen of daar vanuit de opleiding of het bedrijf nog wat meer aandacht aan gegeven zou kunnen worden. Nu moet men vaak zelf het wiel (opnieuw) uitvinden. Daarnaast is er natuurlijk de eigen verantwoordelijkheid. Je moet ook zelf je best doen om het leuk met elkaar te houden.

De kunst is dus vrijheid en verbondenheid bij elkaar te houden. De themadag droeg hiervoor niet direct allerlei pasklare oplossingen aan, maar dat kon je eigenlijk bij zo'n ingewikkeld onderwerp ook niet verwachten.

Stefan Francke

Minder geld voor havendomeinees

De Protestantse Kerk in Nederland is bezig met een grote reorganisatie, 'Kerk 2025', waarbij men ook flink wil bezuinigen.

Kerkelijk nieuws belicht

Dit treft onder andere ook het koopvaardijpastoraat en het binnenvaartpastoraat. Een voorstel daartoe werd in november door de Generale Synode, het 'parlement' van de PKN, niet overgenomen. De varende gemeente van binnenvaartschippers wordt omgezet in een bijzondere (kerkelijke) gemeente. De beslissing hoe de bezuinigingen bij het koopvaardijpastoraat worden aangepakt is een jaar uitgesteld. Helaas betekent dat niet dat ze van de baan zijn. En minder geld van de PKN zal direct de twee predikantsplaatsen in Amsterdam en Rotterdam raken.

Om bestuurders bij de PKN toch een goed idee te geven waarover ze nou beslissen, organiseerden het binnenvaartpastoraat en het koop-

vaardijpastoraat gezamenlijk een werkbezoek. Iedere keer blijkt namelijk weer dat er veel onbekendheid bestaat over het werk onder schippers en zeevarenden. Op 5 december – de connectie met de heilige licht natuurlijk voor de hand – kwam het moderamen (het dagelijks bestuur) van de synode op bezoek.

Als Protestants Koopvaardijwerk in zowel IJmond als Rijnmond werken we niet in het luchtledige en is er goede samenwerking met de andere zeemannsmissies. Daarom kwamen we in de zeemannsclub van de Mission to Seafarers in Schiedam bij elkaar. Ook wilden we zo veel mogelijk van dichtbij laten zien, hoe het werkt in de haven en aan boord. De ene

helft van het moderamen ging mee met een binnenvaartschip. De anderen gingen respectievelijk mee met de net in Schiedam begonnen port chaplain Dennis Woodward, met oude rot Rijk van Lent van het Havenproject, en met vrijwilliger Tobias van de Deutsche Seemannsmission en ondergetekende.

En dan gaan de nota's, de cijfers en de verhalen ineens leven. Als je een schip bezoekt en met de kapitein spreekt, die als enige Nederlander aan boord zit, dan heeft pastoraat ineens een gezicht. Als je ziet dat de enige andere Europeaan aan boord zijn speciale spullen krijgt, dan krijgt diacoon handen en voeten. Als je – omdat de gangway toevallig versperd is – met een touwladder aan boord moet, merk

je wat een andere wereld het is. Een wereld die niet zonder geestelijke verzorging kan.

's Middags konden we nog eens goed toelichten waarom het pastoraat aan varenden

belangrijk blijft, ook in Kerk 2025. De bezoekers waren onder de indruk. Hopelijk vertaalt dit zich ook in een positief beleid vanuit de PKN.

Helene Perfors



Zeemanshuis Harlingen dicht

Ondanks een veelbelovend begin is in Harlingen gebleken dat er onvoldoende animo is voor een zeemanshuis. Het bestuur heeft dan ook het besluit genomen te stoppen. Uit een inventarisatie bij de andere Nederlandse zeemannscentra blijkt dat het om een geïsoleerd geval gaat. Het aantal bezoekers is in 2018 zelfs hoger dan in 2017. In Harlingen worden de zeevarenden nog altijd wel bezocht aan boord en krijgen dan lectuur aangeboden. Op de website nederlandsezeemannscentrale.nl is een leuk filmpje te zien over hoe dit in zijn werk gaat.



Klagen als zeevarende

Je mag er niet slechter van worden



Als medewerker van Nautilus word ik door de leden van de vakbond dagelijks benaderd via e-mails (of de telefoon) met klachten. Klachten over de werkgever, (overheids)instanties zoals het UUV (voor als je werkeloos wordt), Pensioenfondsen, Kiwa (de instantie die onder andere monsterboekjes uitgeeft) en de Belastingdienst.

Nu is er klagen en er is zeuren. Als je klaagt ben je ergens ontevreden over. Als je zeurt dan wil je iets heel erg graag. Zeuren is je willen doordrijven. Klagen is meestal niet zo doordrammerig. Klagen betekent meestal wel dat men het ergens niet mee eens is en dat dit rechtgezet moet worden.

Het Maritiem Arbeidsverdrag (MLC 2006) heeft een hoop verbeteringen teweeg gebracht voor zeevarenden. Betere afspraken over werkuren, loonbetaling, voeding, verlof, repatriëring, etc. Het zijn kwesties die in Nederland van oudsher in de wetgeving verankerd zijn of geregeld in een cao. Maar bij vlaggenstaten waar geen cao geldt of waar de nationale wetgeving te wensen over laat, is het voor zeevarenden op de goedkope vlagschepen een aanmerkelijk verbetering van de rechten van de bemanning op een schip.

De MLC 2006 heeft ook de mogelijkheid geboden om formeel schriftelijk te klagen aan boord. Hiervoor bestaat een 'complaints form'. Zeevarenden hebben het recht om een klacht in te dienen aan boord van het schip in geval van niet-naleving van de wettelijke bepalingen, voorschriften of afspraken gemaakt onder de MLC 2006. Een klacht kan ingediend worden bij de scheepseigenaar, port state control of bij de kapitein.

Sinds het van kracht worden van MLC 2006 heb ik zelf één klachtenformulier voorbij zien komen. Over een 1e stuurman die bezwaar maakte tegen het niet krijgen van promotie tot kapitein (...). Overbodig te vermelden dat deze affaire eindigde in een arbeidsconflict en de 1e stuurman trok aan het kortste eind. Overigens, het duperen van zeevarenden voor het indienen van klachten onder de MLC 2006 is verboden.

Het komt natuurlijk ook voor dat er geklaagd moet worden tegen de overheid. Dit kan via een bezwaarschrift. Klagen tegen de overheid is natuurlijk zinvol als er voldoende gronden zijn. Het ergens niet mee eens zijn is niet voldoende.

Wel is het zo dat de klager in de regel geen problemen zou moeten krijgen door het indienen van een bezwaar. Net zoals bij de MLC geldt in het Nederlandse bestuursrecht namelijk een verbod van *reformatio in peius* (verandering naar verslechtering): een burger mag door het instellen van bezwaar of beroep er niet nog slechter voor komen te staan dan het geval was voordat hij aan de procedure begon.

Kortom, klagen helpt (soms) en je moet het zeker doen als je denkt dat je een kans maakt om gehoord te worden!

Jos Hilberding

In het haar

Over drie maanden word ik 79.

Handen

Het lullige is dat ik me jonger voel, veel jonger. Me ook nu gedraag als iemand van 63, 58 misschien. Het is of mijn leven zich in omgekeerde volgorde aan het afspelen is. Ik ontdek, ga op reis, doe soms stomme dingen. Los van het halen van mijn vliegbrevet, stoken van illegale whisky, wiet kweken op zolder, lidmaatschap van de Hells Angels en een voettocht naar Santiago ... doe ik niets bijzonders. Maar toch ben ik bang ...

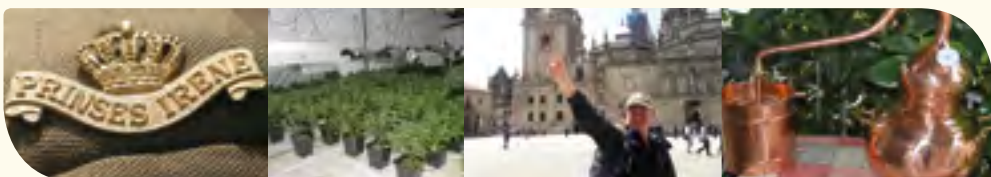
Lang geleden trouwens dat ik gehuild heb ... Verleerd? Wat raakt me nog?

Mijn vader heeft, als jonge man, gevochten in Indonesië. Prinses Irene Brigade. Thuis bij mijn ouders hing een foto op hun slaapkamer. Hij in uniform, knappe man, sergeant geloof ik. Onder een palmboom met voor hem drie kindertjes en een kat. De foto zat in een ovaal zilveren lijstje. Toen ik jong was, heb ik vaak

naar die foto gekeken. Nee, hem gezien maar niet gekeken. Mijn moeder heeft over die foto ooit een grapje gemaakt. "Dat zijn Papa zijn kinderen toen hij daar woonde...". Als kind neem je dat als grapje aan, vertelt het door. Ik heb het nooit durven te vragen aan mijn vader, ook niet toen ik volwassen was. Terwijl er best momenten geweest zijn in ons leven, dat we samen waren, vader en de oudste zoon. Mijn vader kon heel goed spreken, goed praten en overtuigen. Toch hebben wij nooit diepgaand gesproken. Ik heb het nooit gedurfd, nooit gedaan. Opeens is hij overleden. Ik zat in Abu Dhabi. Hij kreeg een hersenbloeding, thuis in de stoel. Nog geen 60 jaar oud. Begravenis, toespraak.

Afscheid, permanent ...

Ds D.A.G. Hoor



Adressen zeemanshuizen en pastores

Amsterdam Centrum voor zeevarenden,
Radarweg 32 • 1042 AA Amsterdam • Tel. 020 6117 912
Dominee L.J. Rasser • Tel. 020 6690 065 / 06 22 09 03 34 •
leon.rasser@nederlandsezeemanscentrale.nl

Den Helder Centrum voor zeevarenden van de Koninklijke marine
Binnenhaven 76 • 1781 BL Den Helder • Tel. 022 3612 178

Delfzijl / Eemshaven Centrum voor zeevarenden
Borkumweg 2 • 9979 XH Eemshaven • Tel. 059 6516 233
Pastor S. Standhardt • Tel. 050 3127 178 / 06 29 29 69 30 •
svenserg@nederlandsezeemanscentrale.nl

Moerdijk Centrum voor zeevarenden
Sluisweg – Roode Vaart • 4782 PT Moerdijk • Tel. 0168 416 650
Dominee H. van der Ham • Tel. 78 6138 280 / 06 53 59 63 80 •
hvdham@nederlandsezeemanscentrale.nl

Rotterdam / Oostvoorne Internationaal centrum voor zeevarenden
Burgemeester Letteweg 30 • 3233 AG Oostvoorne • Tel. 06 32 27 47 25
Dominee H.M. Perfors • Tel. 0181 416 751 / 06 53 67 92 65 •
helene.perfors@nederlandsezeemanscentrale.nl

Rotterdam / Schiedam Centrum voor zeevarenden
Admiraal Trompstraat 1 • Havennummer 562 • 3115 HK Schiedam • Tel. 010 4260 933

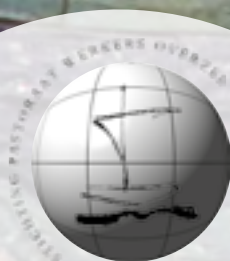
Terneuzen Centrum voor zeevarenden
Westkolkstraat 40 • Havennummer 562 • 4531 AX Terneuzen • Tel. 0115 695 373

Vlissingen Centrum voor zeevarenden
Ritthemsestraat 498 • Havennummer 562 • 4389 PA Ritthem • Tel. 0118 467 063

Wereldwijd
Dominee S.N.D. Francke • Parelduikerhof 8 • 4332 DA Middelburg •
Tel. 0118 651 888 / 06 37 00 84 32 • waterbouwpastor@gmail.com



Nederlandse Zeemanscentrale
Willemskade 13
3016 DK Rotterdam
www.nederlandsezeemanscentrale.nl



Stichting Pastoraat Werkers Overzee
Parelduikerhof 8
4332 DA Middelburg
www.spwo.nl